

Leta 1849 so avstrijske srednje učilišča se prerodile in nekoliko popravile ter vendar nekda si je materna beseda pri nas usedla, akoravno bojazljivo v modrišnico, indi tudi smelo. Vsedši domači jezik sta učila do drugega polletja 1853 bistrumni in občno omikani Terstenjakov D. v spodnjem, in razborni Matjašičev J. v gornji gimnaziji. Po dva razreda sta bila združena, tedaj osem ur na teden za vse razrede, kolikor jih latinščina sama v edinem razredu pozoblje. Od drugega polletja 1853 se je poduk slovenskega jezika izročil posebnemu učniku. Tega prva skerb je bila poduk primerno urediti, to je, poskerbeti, da je vsak razred za se po dve učne uri konči dobil, kar se je sicer nerado, pa vendar kakor pravična reč dovolilo. Od one dobe, namreč od leta 1853/4 se je tedaj v vsakem razredu po dve uri učilo, pa žalibog! do letošnjega leta vselej po nemški, ker velelo se je, da je učni jezik nemški; letos pa smo v imenu Božjem začeli po vseh razredih domači jezik po slovenski učiti.

Kakor mišic v poletnem večeru je to leta bilo nasprotnikov, ki so ovire spleтали in celó našo reč v učnih urah posmehovali ter psovali; pa kaj je pomagalo se pritožiti in komu; vajete so drugi deržali. Ako je kak dijačec si ime po domače začerkal, je posvarilo z naslednjiki vred dobil; ako se je kazalo, da je kdo v materinščini dobro napredoval, se mu je v drugih predmetih ostro na šcepce bilo. Le nekteri učniki so tudi pravico ljubili, kar se vsakemu izvlasti pa omikanemu človeku spodobi. Še dosti grajavnega bi se dalo povedati, na priliko, ko se lani nismo hteli „Schillerjevanju“ čuditi, ter se ognili oni svetočnosti, se je celó nek gospod na račun poklical za tega voljo; velelo se je namreč, da smo očitno kljubemu delali itd., pa Amerikani nastreljenega medveda slivkati slišé so rekli, da je to po babje in se junaku ne pristije. Hvala svetim nebesom! vihta je preletela, akoravno uime zapustivša, delavčeva desnica in krepivno solnce jo gotovo popravite. — V 6 razredih se je slovenščina učila, v šestem tudi pregled slovenskega slovstva; v sedmem ilirski, v osmem staroslovenski s slovstveno zgodovino vred, da se po takem le nekoliko nadela pot učencom, ki se potle namenijo dalje likati.

(Dalje sledi.)

Primorska kresnica.

Kaj se sveti tam na homu,
Tam na homu hruševemu?
Tam se sveti solnce zlato,
Ki zahaja v Božjo gnado.
To ni nikdar solnce zlato;
Solnce zlato nikdar nima
V svojih žarkih siv'ga dima.

Kaj se sveti tam na homu,
Tam na homu hruševemu?
Tam se sveti oglarija,
Zlati plamen jo ovija.
To ni nikdar oglarija;
Oglarija nikdar nima
U plamenu siv'ga dima.

Kaj se sveti tam na homu,
Tam na homu hruševemu?
Luč se sveti vile mlade,
Čuvajoče si zaklade.
Oj! ta luč ni vile mlade;
Vila mlada nikdar nima
V svoji luči siv'ga dima.

Kaj se sveti tam na homu,
Tam na homu hruševemu?
Faše tamkej fantje žgejo,
Deklice pa kres pojejo.
Faše tamkej fantje žgejo,
In sirovih fašev ima
Ogenj čuda siv'ga dima.

Hajda! dragi vi pajdaši!

Obložimo vsi se s faši,

Ko so celo dolgo zimo

Se sušili, in verzimo

Jih na ogenj, da brez dima

Plamen proti nebu kima;

Zraven hočemo z dekleti

Pa še kresnico zapeti:

„Šure mure, šure mure,

Živi dragi naš Anžure!“ *)

Uhu.

*) Anžure — Janez.

Ogled po svetu.

John Bul.

Po Irving-u spisal Lovro Primčkov.

(Dalje.)

Kakor se John Bul derži svojega starega poslopja in ne predeluje rad stanovanlišča, ki ga je od svojega očeta prejel, tako tudi daje hrano in stanovanlišče svojim starim slugam (poslom), čeravno niso za nobeno rabo več. Zato je njegov grad starih ljudi, katerih noče odpoditi, tako poln, da je podoben veliki siromašnici, in da pri svoji velikosti ni ne trohice prevelik. Ni ga v celi hiši kotiča, ako je le količkaj še za rabo, da bi ne tičal kdo v njem. Cele trume starih pandurjev in kuhinskih poslov se vlačijo okoli zidovja, plazijo po tratah na vertu, spavajo pod košatimi drevesi in se solnčijo na klopéh pred vratmi. Vse pristave in druge poslopja so obsedene od takih starcov in njihovih družin; zakaj oni so sila rodovitni in po svoji smerti gotovo zapusté gospodarju kopo lačnih ust, ktere mora preskerbljevati.

Tudi v njegovih štalah je ograjen velik prostor, v katerem njegovi stari konji, ki jih je nekda jahal, prosto skačejo in se mirno pasejo v jeseni svojega življenja — lep izgled hvaležnega spomina, ktereга nasledovati marsikterim njegovim sosedom bi ne bilo v sramoto! Res mu je posebno veselje, te stare jahače pokazati onim, ki ga obiščejo, razlagati njih dobre lastnosti, hvaliti njih poprejšne zasluge in z nekako nečimernostjo govoriti od nevarnih, junaških klatovitežev in pogumnih podvzetij, pri katerih so ga nosili.

John Bul vseskozi prečudno kaže svoje spoštovanje do starih rodovinskih običajev in šeg. Po njegovi posesti se potepajo in vlačijo trume ciganov; al on noče, da bi jih spodili, ker tamo bivajo že od starodavnih časov, in so pod vsako rodovino uganjali svojo tatvino po divjačini.

Le malokrat dá suho vejo odsekati od dreves okoli grajšine stoječih, češ, da bi se ne odplašili gavrani, ki imajo že več stoletij na njih svoje gnjezda. V golobnjak so se vgnjezdile sove; al podedovane sove so; zato se ne smejo dražiti in vznemirovati. Male lastovice so s svojimi gnjezdile skoro vse dimnike v gradu, zidovni hudourniki vse friže in korniže; vrane ferfrazo in krakajo okoli stolpov in sedé na vsaki veternici, in v vsakem kotu se lahko ob belem dnevu vidijo stare sivoglave podgane švigati iz luknje v luknjo. Da ob kratkem rečem: John Bul ima tolikošno spoštovanje do vsega, kar je že dolgo v njegovi hiši, da noče še poslušati ne, kadar se mu govori od razvad, ki bi jih bilo treba odpraviti — zato ker so dobre, stare, rodovinske razvade.

Vse te njegove navade, razvade in vlastitosti so, se vé da, veliko bile krive, da se je izpraznila možnja John Bulu, in ker se sile ponaša z natančnostjo v dnarstvenih zadevah in ne bi rad vére ali kredita zgubil v soščini, večkrat zabrede v stisko in ne vé, kako da bi spolnil svoje dolžnosti. Nesloga in razpertije, ktere so neprestano med rodovino, so čuda pripomogle, da je njegovo stanje še neugodniše. Njegovi otroci so bili odgojeni za različne poklice in stanove, in torej vsaki po svoje misli, in ker jim je vedno dopuščeno svobodno povedati svoje mnenje, ne pozabijo nikdar se glasno poslužiti te pravice še pri sedanjem stanju njegovih zadev. Nekteri se potezajo za čast rodovine in terdijo, da se mora obderžati staro gospodarstvo v vsi svoji obširnosti, naj veljá kolikor mu drago. Drugi pametniši in pazljiviši prosijo starega gospoda pomanjšati svoje stroške in premeniti gospodarstvo. Včasí je res že bilo viditi in dozdevalo se je, da če John Bul udati se temu mnenju; al njih dober svét se ni mogel izpeljati zavolj nespodobnega in porednega obnašanja enega njegovih sinov. Ta človek vroče kervi in slabega obnašanja, zanemarja svoje dela in zahaja v pivnice, kjer se v političkih družbah za govornika